

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

«Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КЕАҚ

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«ҒҮЛЫМ ЖАҢЕ БІЛІМ - 2025»
XIX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
XX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«ҒҮЛЫМ ЖАҢЕ БІЛІМ - 2025»**

**PROCEEDINGS
of the XX International Scientific Conference
for students and young scholars
«ҒҮЛЫМ ЖАҢЕ БІЛІМ - 2025»**

**2025
Астана**

УДК 001(06)
ББК 72я631
F96

**«ǴYLYM JÁNE BILIM – 2025» студенттер мен жас ғалымдардың
XX Халықаралық ғылыми конференциясы = XX Международная
научная конференция студентов и молодых ученых «ǴYLYM JÁNE
BILIM – 2025» = The XX International Scientific Conference for
students and young scholars «ǴYLYM JÁNE BILIM – 2025». – Астана:
– 3813 б. - қазақша, орысша, ағылшынша.**

ISBN 978-601-08-5373-7

**Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас
ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті
мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.**

**The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young
researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities. В сборник
вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по
актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.**

УДК 001(06)
ББК 72я431
F96

ISBN 978-601-08-5373-7

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия
ұлттық университеті, 2025

		қазақ тілдерінің іскерлік құжаттары негізінде)	
934.	Асқар Н.	Лю Цысиннің “Үш Ғалам” (三体) ғылыми-фантастикалық роман трилогиясының стилистикалық ерекшеліктері	4046
935.	Дюсупжанова Ж.М.	Қытай фильмдерін қазақ тіліне аударудың ең танымал түрлері мен кең таралған әдістері	4049
936.	Кабышева А.Д.	Медициналық терминдерді қытай тілінен қазақ тіліне аудару мәселелері	4054
937.	Күшәнбек М.	Бақ-тағы қытай фразеологизмдерінің қазақ тіліне аударылу ерекшеліктері	4060
938.	Қалекенова Ж.Қ.	Мәдени революция кезеңіндегі әдебиеттің даму көрінісі	4065
939.	Майбас Ә.Т.	Қытай тілін шет тілі ретінде оқытудың бастауыш сатысындағы құрмалас сөйлемдердегі жалғаулықтардың оқыту мәселесі	4068
940.	Мамедова Р.В.	Сравнительный анализ китайских и казахских пословиц и фразеологизмов	4071
941.	Маметова А.М.	Медицина саласындағы кәсіби мәтіндерге лингвистикалық талдау	4076
942.	Мылтықбай Ж.А.	Қытай ауызекі сөйлеу стилінің қолдану аясы	4080
943.	Намазова Ж.Т.	Жасанды интеллект негізіндегі қытай тілін оқу: мүмкіндіктер мен шектеулер	4085
944.	Нұрлан Е.	Цянь Чжуншудың “Қоршалған қамал” романының көркемдік ерекшеліктері мен кейіпкерлер образы	4088
945.	Нұртай А.	«Өмір мен өлім мені қажытады» романында реинкарнация арқылы әлеуметтік жіктелуді бейнелеу	4093
946.	Сейлова А.А.	Влияние политической и культурной ситуации в Китае в период Тан на литературу	4097

**МАЗМҰНЫ
СОДЕРЖАНИЕ
CONTENTS**

**СЕКЦИЯ 7. ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМДАР
ЭКОНОМИЧЕСКИЕ НАУКИ
ECONOMIC SCIENCES**

**Подсекция 7.1 ҰЛТТЫҚ ЭКОНОМИКАНЫҢ АШЫҚТЫҒЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ
ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҚАУІПСІЗДІГІ**

**ОТКРЫТОСТЬ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ И ЕЕ ЭКОНОМИЧЕСКАЯ
БЕЗОПАСНОСТЬ**

OPENNESS OF THE NATIONAL ECONOMY AND ITS ECONOMIC SECURITY

947.	Асылбаева Ж.Е.	Цифровизация в жилищном строительстве: преимущества и перспективы	4100
948.	Аудан Д.Т.	Өнеркәсіп кәсіпорының тұрақты дамуының	4103

		стратегиясы (Тау-кен өнеркәсібі мысалында)	
949.	Баймагамбетова А.А.	Экономическая безопасность предприятия добывающей промышленности	4105
950.	Бақытжанқызы А.	Влияние цифровых технологий на оптимизацию затрат и повышение рентабельности строительных компаний	4109
951.	Бериков Д.А.	Аймақтық көлік инфрақұрылымын дамыту мен экономикалық қауіпсіздік арасындағы байланыс	4113
952.	Ерімбетова Т.Қ.	Экономикалық қауіпсіздік және қос мақсаттағы тауарлар мен технологиялар қозғалысын бақылау	4116
953.	Жанұзақова З.К.	Современные аспекты повышения конкурентоспособности туриндустрии через инновационные методы	4119
954.	Жиенбаева Г.М.	Қазақстанның еңбек нарығының ағымдағы жағдайына талдау	4122
955.	Жумағалиұлы Е.	Развитие социальной сферы и ее влияние на экономику Акмолинского региона	4126
956.	Икапова И.	Современные тенденции развития социального предпринимательства	4130
957.	Капенов А.Д.	Роль кадрового потенциала в развитии транспортной логистики в современных условиях	4138
958.	Кенжеғұл М.О.	Инновациялық және цифрлық технологиялар (жасанды интеллект) адами капиталды дамыту факторы ретінде: шетелдік тәжірибе	4141
959.	Кенжетаев А.Н.	Инвестиционная политика Казахстана: тенденции, классификация и перспективы развития	4145
960.	Кожебаев И.Е.	Открытость национальной экономики и ее экономическая безопасность на примере России и Казахстана	4148
961.	Қасым Ә.Р.	Влияние внешней и внутренней миграции на рынок труда и экономику Казахстана	4152
962.	Мукатаев Д.Е.	Анализ факторов волатильности цен на мировом рынке цветных металлов	4155
963.	Мұратбек Ш-С.М.	Динамика развития и особенности женского предпринимательства в Казахстане	4159
964.	Нурумова Д.М.	Проблемы и перспективы развития транзитного коридора между Казахстаном, Россией и Китаем	4164
965.	Омаров Қ.О., Алтыбаева Г.К.	Продовольственная безопасность Республики Казахстан	4169
966.	Орымбетова Т.С.	Көші-қон ағындарының экономикалық қауіпсіздікке әсері: қиындықтары мен перспективалары (Астана қаласы мысалында)	4173
967.	Орынтаева А.Е.	Impact of value-oriented content on audience engagement in social networks	4177

968.	Парахат Ә.	Қытай мен Қазақстан ауылшаруашылық өнімдерінің сауда ынтымақтастығы әлеуетін зерттеу	4181
969.	Садыкова С.М.	Жаһандану мен цифрландыру жағдайында стратегиялық сауда бақылауының жаңа тәсілдері	4183
970.	Серік Ш.Қ.	Қазақстан Республикасының жоғары білім беру саласына цифрлық технологияларды енгізу	4187
971.	Тельманова А.Б.	Основные проблемы и направления устойчивого продовольственного обеспечения АПК	4191
972.	Турғанбаев Д.Ә.	Ғылымды цифрландыру және халықаралық ынтымақтастық	4194
973.	Умарғали А.Р.	Роль нефтесервисных предприятий в экономике Казахстана: проблемы и перспективы	4198
974.	Утеубаева Ж.К.	Уран және оның қосарлы мақсаты: Қазақстанның халықаралық саудадағы рөлі мен қауіпсіздік аспектілері	4203
975.	Шамбыл Қ.Ә.	Қазақстанның тікелей шетел инвестиция ағындарын талдау	4206
976.	Шохабаева А.С.	Ауыл шаруашылығының өңірдің экономикалық дамуына әсерін бағалау	4210
977.	Ян Сянжун, Рахметова Ж.М.	Внедрение инновации в транспортную систему Республики Казахстан	4215

Подсекция 7.2 ҚАРЖЫ САЛАСЫ ЖӘНЕ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ДАМУ

ФИНАНСОВАЯ СФЕРА И ЭКОНОМИЧЕСКИЙ РОСТ

FINANCIAL SPHERE AND ECONOMIC GROWTH

978.	Абилкасымова Т.Е.	Как автоматизация кредитования влияет на доступность финансирования бизнеса и экономический рост	4218
979.	Айтимова Ш.Т.,	Халықты әлеуметтік қорғау жүйесін қаржыландыруды қамсыздандыратын нормативтік-құқықтық негіздерді талдау	4222
980.	Айтмұхамедғали Қ.Б.	Современные методы финансового анализа в цифровую эпоху	4227
981.	Айтуған Ж.Ж.	Ақтөбе облысы бойынша әлеуметтік бағдарламаларды бюджеттік қаржыландыру және оларды оңтайландыру	4230
982.	Асқар С.Е.	Кредиттер бойынша пайыздық мөлшерлемелерді реттеу: шетелдік тәжірибеге көзқарас және қазақстанда қолдану мүмкіндігі	4237
983.	Ахметов С.С.	Анализ динамики CDS-СПРЕДОВ Казахстана как индикатора кредитного риска	4243
984.	Әбжан Қ.А.	Трансформация в инновационные банки будущего как ключевой фактор конкурентоспособности банков: мировой и отечественный опыт	4246

985.	Әділхан А.А.	Қаржылық сауаттылық: табысты өмірдің кілті	4250
986.	Әнуарбек Ж.А.	Қазақстан Республикасындағы сақтандыру нарығының мүлікті сақтандыруды жетілдіру жолдары	4253
987.	Байкенов А.Ә.	Анализ системы финансирования интегрированных предприятий агропромышленного комплекса	4258
988.	Бақытбек Б.	Влияние инфляции на сбережения: как сохранить капитал?	4262
989.	Берсинбек Е. Ж.	Қазақстан банк жүйесіндегі цифрлық трансформация: даму үрдістері, халықаралық салыстыру	4266
990.	Bekmanali B.B.	The role of state-owned banks in stimulating investments: a comparative analysis of instruments to support private projects in Kazakhstan	4271
991.	Бексултанова И.Р.	Компанияның қаржылық әлеуетін бағалау	4275
992.	Берікқызы Ж.	ҚР-ның банк секторына цифрлық трансформацияның әсері: инновациялар, қауіпсіздік және болашақ бағыттары	4280
993.	Бұлақбай А.Ж.	Капиталды басқару және оның құрылымын оңтайландыру	4286
994.	Давлатбекова Д.З.	Сравнительный анализ акцизной политики в Республике Казахстан и Республике Таджикистан	4290
995.	Джангарашева А.Р.	Цифровая трансформация финансовой отчетности в современных условиях	4296
996.	Джумадилов Р.Е.	Цифровая трансформация финансового сектора и её влияние на экономику	4301
997.	Дуйсенбеков А.А.	BI – аналитика на предприятиях Республики Казахстан	4305
998.	Дүйсеналы Б.Е., Кенжеғазы С.Қ.	Салықтық әкімшілендірудің тиімділігін арттырудағы цифрлық технологиялардың рөлі	4308
999.	Есентаева М.	Особенности современных налоговых систем Республики Казахстан, Кыргызской Республики и Республики Узбекистана	4313
1000.	Есентаева М.Н., Еркебаева Г.М.	Қазақстанда жүк сақтандырудың даму жолдары	4317
1001.	Жабаев М.Н.	Банк капиталының құнын басқарумен байланысты мәселелер	4320
1002.	Жадилова А.	Коммерциялық банктің депозиттік саясатының негізгі тенденциялары және оны жетілдіру жолдары	4327
1003.	Жалғасбаев Н.А., Сағынтаева А.Т.	Жанама салықтардың экономикаға әсері: мемлекеттік бюджеттегі рөлі мен тұрақтылығындағы маңызы	4331
1004.	Жубанов Б.Ж.	Банктік технологиялардың дамуы: дәстүрлі қызметтерден инновацияларға дейін	4336

1005.	Жумажанова М.Т.	Қазақстандағы мемлекеттік және жекешелік әріптестіктің тиімділігін арттырудағы цифрлық технологиялардың рөлі	4337
1006.	Забекова Д.А.	Цифровизация как фактор повышения финансовой устойчивости страховых компаний по страхованию жизни в Казахстане	4342
1007.	Ищанова Р.К.	Эффективное управление средствами национального фонда Республики Казахстан как важнейшего инструмента обеспечения долгосрочной макроэкономической стабильности	4347
1008.	Кадырова У.А.	Роль антикризисных мер в стабилизации экономики Кыргызстана и Казахстана	4351
1009.	Калиакпарова И.И.	Маркетинговая политика университета как фактор финансовой устойчивости и экономического роста образовательной сферы	4355
1010.	Кужебаева А.А., Алшынбеков Б.Қ.	Қазақстандағы инфляцияның негізгі себептері және оны төмендету жолдары	4359
1011.	Мағзумова Л.К.	Қазақстанның тұрақты дамуындағы жасыл қаржының рөлі	4364
1012.	Мұятова Б., Әукенова А.	Қазіргі кезеңдегі Қазақстандағы салық саясаты және оның бизнеске әсері	4367
1013.	Мынжасарова Л.Т.	Сыртқы борыштың Қазақстан экономикасына әсері	4373
1014.	Мүрсәлім Г.С.	Анализ эффективности использования финансовых ресурсов страховой компании	4378
1015.	Нигматуллин Ж.А.	Пути повышения инвестиционной привлекательности Казахстана для иностранных инвесторов	4382
1016.	Нурпеисова А.А.	Индустриялық-инновациялық жобаларды қаржыландыруда қазақстанның даму банкінің қызметі	4386
1017.	Омарова А.К.	Анализ финансовой устойчивости строительных компаний: теоретические основы и практическая реализация	4391
1018.	Raimkulova A.	Regional opportunities of renewable energy development in Kazakhstan: financial mechanisms and best practices	4396
1019.	Рахатова Ж.Қ.	Қазақстандық инвесторлар үшін тиімді қаржы құралдары: акциялар, облигациялар және ETF-тердің салыстырмалы талдауы	4399
1020.	Рахматулина О.Л.	Анализ уровня цифровизации банковских услуг Казахстана	4403
1021.	Редькин Г.Г.	Иностранные инвестиции в глобальных цепочках добавленной стоимости	4408
1022.	Сабдина Л.Е.	Банк ресурстарын басқару арқылы коммерциялық банктің қаржылық тұрақтылығын қамтамасыз ету	4412
1023.	Сакуов Н.Н.	Устойчивое развитие регионов в Казахстане	4417

1024.	Самархан Г.А.	Қазақстандағы салықтық бақылау жүйесіндегі салықтық тексерулердің тиімділігі	4421
1025.	Тайшық А.Х.	Қазақстан экономикасындағы инфляциялық таргеттеу саясатын қолдану тиімділігі	4426
1026.	Талғатова А.Т., Усенова Г.С.	Қазақстандағы жасыл қаржы және инвестицияларды дамытудағы шетел тәжірибесі	4429
1027.	Талғатова А.Т., Усенова Г.С.	Қаржылық инклюзия әлемдік экономиканың даму үрдісі ретінде	4433
1028.	Темирбекова К.Т.	Интеграция ESG-принципов в страховом секторе Казахстана: от устойчивой стратегии к цифровым решениям	4439
1029.	Токбергенова М.Е.	Жеке тұлғалардың несиелік қабілетіне әсер ететін макроэкономикалық факторларды талдау және бағалау	4443
1030.	Турымбетова З.С.	Қазақстанның салық жүйесін реформалау және дамыту	4448
1031.	Улгасбаева А.А.	Қазақстандағы төлем жүйесінің инфрақұрылымы	4451
1032.	Шаймерденова З.Ж.	Зарубежный опыт эмиссии и размещения ценных бумаг квазигосударственными организациями	4457
1033.	Shakenova Zh.M.,	Implementation of tax administration in Kazakhstan: problems and trends	4461

**Подсекция 7.3 БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕПТІҢ ТҮРАҚТЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ЖӘНЕ
ӘЛЕУМЕТТІК ДАМУҒА ҚОСҚАН ҮЛЕСІ**

**ВКЛАД БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В УСТОЙЧИВОЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЕ И
СОЦИАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ**

**THE CONTRIBUTION OF ACCOUNTING TO SUSTAINABLE ECONOMIC AND
SOCIAL DEVELOPMENT**

1034.	Ажибжан Арна Нурсланқызы	Дебиторлық және кредиторлық берешекті талдаудың әдістемелік тәсілдері	4465
1035.	Айсаева Үміт Орысбайқызы	Коммерциялық емес ұйымдардағы өзгерістер: экономикалық салдары қандай?	4468
1036.	Ахет Дәурен Нұрсұлтанұлы	Қаржылық есептілік аудитінде экономикалық-математикалық модельдерді интеграциялау: квантитативтік әдістер мен алгоритмдер	4470
1037.	Ахибова Айнұр Кинабекқызы	Сауда ұйымдарының халықаралық операцияларында салықтық жеңілдіктер мен преференциялар: Қазақстанның жағдайы	4473
1038.	Ахметов Руслан Олегович	Финансовые технологии: перспективы и тренды	4476
1039.	Бағланова Гүлфайруз Бағланқызы	Бөлшек сауда саласындағы есеп	4478

1040.	Дүйсен Әсетқызы	Диана	Кезеңдік шығындар есебі және оның әдісі	4482
1041.	Ерғалиев Бақнұрберікжанұлы		Бухгалтерлік есепті автоматтандырудың артықшылықтары мен кемшіліктері	4486
1042.	Жанат Мұратқызы	Жанерке	Бөлшек сауда саласындағы есеп	4491
1043.	Жусупаева Рахимтаевна	Дамира	Анализ специальных платежей и налогов недропользователей Республики Казахстан	4494
1044.	Искакова Болатбековна	Айгуль	Выплаты за компенсацию при производственной травме	4498
1045.	Кабдрахметова Айгерим Бакытжановна		Саудадағы бухгалтерлік есептің автоматизациясы: ERP жүйелерінің әсері мен артықшылықтары	4502
1046.	Каримова Хихметуллоевна	Айгуль	Учет расчетов с бюджетом в Республике Казахстан. Проблемы и перспективы развития	4506
1047.	Куанышова Жаксыбаевна	Асем	Кәсіпорын қызметінің тиімділігін арттырудағы экономикалық талдаудың рөлі	4509
1048.	Масягутова Раисовна	Азалия	Финансовое поведение населения в условиях цифровизации	4515
1049.	Назарбаева Мейрамбайқызы	Индира	Компанияның экономикалық әлеуеті: анықтау тәсілдері және талдау әдістемесі	4517
1050.	Нуртдинова Салаватовна	Юлия	Направления государственной поддержки малого и среднего бизнеса в Российской Федерации	4521
1051.	Нуртдинова Салаватовна	Юлия	Проблемы развития малого и среднего бизнеса в Российской Федерации	4525
1052.	Приволецкая Хайдаровна	Дилара	Методические основы определения налоговой нагрузки на предприятие	4529
1053.	Приволецкая Хайдаровна	Дилара	Оптимизация налогового бремени коммерческой организации	4533
1054.	Просвиров Михайлович	Григорий	Политика управления оборотными активами	4537
1055.	Пшенбай Қосманқызы	Әлиман	Сауда кәсіпорындарында бухгалтерлік есептің дұрыс ұйымдастырылуы	4539
1056.	Разина Алексеевна	Элина	Совершенствование управления финансовыми ресурсами организации	4543
1057.	Разина Алексеевна	Элина	Оптимизация чистой прибыли организации	4547
1058.	Рамазанова А.Т.		The transformative impact of digitalization on islamic banking and the evolving role of audit	4551
1059.	Рахметоллаева Таңатқызы	Елік	Дайындау процесі есебін жүргізу ерекшеліктері	4555
1060.	Салимова Арслановна	Карина	Доходы и расходы организации: сущность и классификация	4558
1061.	Салимова Арслановна	Карина	Стратегия управления доходами и расходами организации	4561
1062.	Сарман Болысбайқызы	Айнұр	Қаржылық және басқарушылық есептің синергиясы арқылы қаржылық табысқа жету	4566

1063.	Төлеген Темірлан Маратұлы	Ұйымдарда интеграцияланған есептілікті енгізу процесінде басқарушылық бақылаудың рөлі	4571
1064.	Хасанова Софья Рустемовна	Структура акционерного капитала и его влияние на дивидендную политику	4575
1065.	Хисматуллин Салават Ирекович	Проблемы оптимизации структуры капитала	4578
1066.	Чжан Цзиньхуэй DBA	Цифровизация и устойчивое городское развитие: управление проектами социально-экономического развития в Сингапуре – концепции, методы и перспективы	4581

**Подсекция 7.4 ҚОҒАМНЫҢ ӨМІР СҮРУ САПАСЫ МЕН ЕЛДІҢ ҰЛТТЫҚ
ҚАУІПСІЗДІГІНІҢ СЕРПІНДІ ӨСУІН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ ЖАҒДАЙЫНДА
МЕМЛЕКЕТТІК АУДИТТІҢ ҰЙЫМДАСТЫРУШЫЛЫҚ-ӘДІСТЕМЕЛІК
АСПЕКТІЛЕРІ**

**ОРГАНИЗАЦИОННО-МЕТОДИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ГОСУДАРСТВЕННОГО
АУДИТА В КОНТЕКСТЕ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ДИНАМИЧНОГО РОСТА
КАЧЕСТВА ЖИЗНИ ОБЩЕСТВА И НАЦИОНАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ
СТРАНЫ**

**ORGANIZATIONAL AND METHODOLOGICAL ASPECTS OF STATE AUDIT IN
THE CONTEXT OF ENSURING DYNAMIC GROWTH IN THE QUALITY OF
LIFE OF SOCIETY AND THE NATIONAL SECURITY OF THE COUNTRY**

1067.	Альмурат Б.Е	Құрылыс саласындағы мемлекеттік қаражатты тиімді пайдалану аудиті	4586
1068.	Бекболсынов А.	Organization of the state audit of the republic of Lithuania and the republic of Kazakhstan	4593
1069.	Боган А.А., Ерниязова А.Р., Қаратаева Н.О.	Цифровизация государственного аудита в странах ЕС: как технологии помогают проверять финансы	4598
1070.	Бурдун А. Ю. Найда Е. А.	Экономическая безопасность Республики Беларусь: вызовы, угрозы и пути укрепления	4603
1071.	Жартыбек Д.Б.	From e-Salyq Business to SAF-T: A Step Towards International Tax Accounting Standards	4607
1072.	Жакубеков Р.С.	Современные вызовы денежной системы	4613
1073.	Жетпісова А.Е.	Бухгалтерлік есепте әділ құнды қолдану: мәселелер мен мүмкіндіктер	4615
1074.	Касенова А.Т.	Ұлттық қор қаражатының қалыптасуы мен пайдаланылуын мемлекеттік аудит арқылы экономикалық қауіпсіздігін арттыру	4620
1075.	Курметова А.Н.	«Мемлекеттік аудитор біліктілігін алуға үміткер тұлғаларды сертификаттау» («Сертификация лиц, претендующих на получение квалификации государственного аудитора»)	4626
1076.	Лесецкая Я. И.	Анализ прибыльности организаций текстильной отрасли Республики Беларусь	4629

1077.	Мақұлбекова Алина Бигелдіқызы	Кәсіпкерлікті мемлекеттік қолдау жүйесі және шағын бизнес секторын дамытудың қазіргі жай-күйі	4635
1078.	Мукушева А.Р	Стратегическое развитие кадрового потенциала в республике казахстан: анализ государственных программ и их эффективность	4639
1079.	Мукушев Т.Б.	Стратегический аудит государственной политики по развитию малого и среднего предпринимательства	4645
1080.	Нәлші Н.Б.	Мемлекеттік қаржыны бақылау жүйесінің маңыздылығы мен ерекшеліктері	4651
1081.	Нұрлыбек З.	Әлеуметтік қамсыздандыру бағдарламаларының аудиті: тиімділігі және жетілдіру бағыттары	4658
1082.	Рожко Д. С.	Экономические последствия торговли наркотиками для национальной безопасности: роль криптовалют и международного сотрудничества	4663
1083.	Сакенова Г.Б.	Рассмотрение международного опыта аудита эффективности реализации политики социального обеспечения в сфере продуктивной занятости казахстана	4667
1084.	Сапарбек Ұ.Д.	Ұлттық жобалардың іске асырылу тиімділігін бағалау	4671
1085.	Стефанович Е. В.	Оценка показателей ликвидности организации мясной отрасли в Республике Беларусь	4675
1086.	Темірғали Ж.Т.	Мемлекеттің зияткерлік активтерін қалыптастыруға және ғылымды дамытуға бағытталған бюджет қаражатының тиімділігіне аудит жүргізу мәселелерін зерттеу	4681
1087.	Толегенова А.С. Файзуллина У.А.	Организация внутреннего аудита в компаниях Республики Казахстан	4687
1088.	Тохтахметова М.А.	Қазақстан азаматтарының қоғамдық мемлекеттік аудитке қатысуы	4693
1089.	Утебаева А.Т.	Совершенствование экспертно-аналитической деятельности органов внешнего государственного аудита	4697
1090.	Ыбрай Ә.Е.	Мемлекеттік аудиттегі машиналық оқыту	4702

**Подсекция 7. 5 ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ
ДАМУЫН БАСҚАРУ: МӘСЕЛЕЛЕРІ МЕН АЛҒЫШАРТТАРЫ**

**УПРАВЛЕНИЕ ИННОВАЦИОННЫМ РАЗВИТИЕМ РЕСПУБЛИКИ
КАЗАХСТАН: ПРОБЛЕМЫ И ПРЕДПОСЫЛКИ**

**MANAGEMENT OF INNOVATIVE DEVELOPMENT OF THE REPUBLIC OF
KAZAKHSTAN: PROBLEMS AND PREREQUISITES**

1091.	Абдраимова Д. И.	Определение стратегических приоритетов управления талантами в организациях	4707
1092.	Абдумавленова Т. И.	Қазақстанның ұлттық инновациялық жүйесі аясында жоғары оқу орындарының даму стратегиясын басқару және персоналды ынталандыру	4712
1093.	Абенова Я.Б.	Инновационное развитие и креативные индустрии: проблемы управления в Казахстане	4714
1094.	Ағабек А. Ж.	Заманауи HRM көрінісі: HRM тәжірибесін өзгертудегі технология мен шығармашылықтың рөлі	4718
1095.	Асылханова Т. К.	HR-технологии в онбординге: эффективность контроля в компании	4723
1096.	Аудан Д. Т.	Өнеркәсіп кәсіпорынның тұрақты дамуының стратегиясы (тау-кен өнеркәсібі мысалында)	4727
1097.	Ахат Ғ.Қ.	Разработка стратегии развития банков в условиях цифровой трансформации	4729
1098.	Аяпбергенов А.С.	Правовое регулирование корпоративного управления в акционерных обществах Республики Казахстан	4732
1099.	Әбдірәсіл Ж. С.	Инновация баға саясатын оңтайландыру факторы ретінде	4734
1100.	Бақтыбай М. А.	SWOT-талдау ЖОО-дағы стратегиялық жоспарлау құралы ретінде	4739
1101.	Боранкул З. Т.	Адам ресурстарын басқарудағы мәдени ерекшеліктер	4744
1102.	Gabdullin R. Y.	Innovative approaches to ensuring energy security in the Republic of Kazakhstan as a factor of sustainable development	4748
1103.	Doskanayeva A. A.	The role of project management methodologies in enhancing organizational quality standards	4752
1104.	Yessariyeva T.	Integration of industry 4.0 technologies in project management: a case analysis	4755
1105.	Жалғасбаев Н.А., Сағынтаева А. Т.	Қазақстандағы инновациялық даму және қаржыландыру: шетелдік тәжірибе негізінде даму стратегиясы	4759
1106.	Жамбыл Н. Д.	Оптимизация процессов управления в нефтегазовом секторе: подходы и инструменты для повышения эффективности	4763
1107.	Zhambylova G.Z.	Modernization of the agricultural sector of the Republic of Kazakhstan as the main factor in ensuring the competitiveness of the country	4766
1108.	Zhorabaev A. E.	The role of corporate governance in joint-stock companies with state participation in stimulating the innovative development of the Republic of Kazakhstan	4774
1109.	Жусупова М. Б.	Қазақстандағы діни еркіндік және мемлекеттік саясат	4777
1110.	Жусупкалиев А. А.	Инновациялық даму аясында мемлекеттік органдардағы жобалық менеджменттің тиімділігі мәселелері	4780

1111.	Жұманова Қ. І.	Цифрландыру жағдайында мемлекеттік қызмет көрсету сапасын жетілдіру	4784
1112.	Зикирова Н.Ж.	Қазақстан Республикасының қаржы жүйесін дамыту факторы ретінде екінші деңгейдегі банктердегі ипотекалық менеджментті басқарудың инновациялық тәсілдері	4787
1113.	Исмагулова Б. К.	Қазақстан Республикасының инновациялық дамуын басқару: мәселелері мен алғышарттары	4791
1114.	Исмагулова Б. М.	Стратегические трансформации в высшем образовании: вызовы и инновации	4796
1115.	Калиакпарова И. И.	Маркетинговая политика университета как фактор финансовой устойчивости и экономического роста образовательной сферы	4800
1116.	Камалов Р. А.	Перспективы и вызовы внедрения искусственного интеллекта в систему электронного документооборота в ТОО «КТЖ-ГРУЗОВЫЕ ПЕРЕВОЗКИ»	4804
1117.	Кенжебаева А. Р.	Ашықтық пен есептілік арттыру арқылы сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес	4811
1118.	Қонысқали А. А.	Роль моделей антикризисного управления в обеспечении устойчивости инвестиционных проектов	4815
1119.	Кужебаева А. А., Алшынбеков Б.Қ.	Қазақстанның инновациялық дамуын басқарудағы мемлекеттік саясаттың тиімділігі: сын-қатерлер мен жетілдіру жолдары	4818
1120.	Левкин К. А.	Формирование клиентской лояльности как фактор развития кофейни ИП «LE SALEM»	4823
1121.	Любимов Н. Д.	Оптимизация бизнес-процессов в образовании: инновационные стратегии и их влияние на эффективность учебных заведений	4826
1122.	Магзамбаева А. О.	Метод оценки этических проблем и процессов принятия решений в управлении проектами	4830
1123.	Мақсұт Т. С.	Отбасы институтын нығайтудағы мемлекеттік және аймақтық қолдаудың рөлі	4834
1124.	Мауленкулов Е. Е.	Қазақстанның тұрақты даму факторы ретінде энергиямен жабдықтаушы компанияларды дамытудың инновациялық стратегиялары	4838
1125.	Мендыхан Ж.С.	Современные тренды в страховании в условиях цифровой экономики	4841
1126.	Меркібай А. Н.	Қазақстан Республикасындағы ТДМ негізінде агроөнеркәсіптік кешенді қаржыландыруды мемлекеттік реттеу	4845
1127.	Муса А.А.	Проблемы и перспективы внедрения гибких методологий управления проектами в Казахстане	4849
1128.	Мусағалиқызы А.	Применение методов «HR-аналитики» в управлении человеческими ресурсами компании	4852
1129.	Мұратов С. Қ.	Қазақстандағы жеткізілім тізбегін басқарудың қазіргі жағдайы: жасанды интеллект аспектілерінің негізінде қарастыру	4856
1130.	Мықитан А. Ш.	Корпоративтік мәдениеттің мемлекеттік	4860

		қызметтің тиімділігіне әсері	
1131.	Мықтыбай М.Р.	Қазақстадағы жеке тұлғалардың өтініштерін қарау жүйесін цифрландырудағы өзекті мәселелері	4864
1132.	Назарсеитов К. О.	Цифрлық стратегия Қазақстандағы инновациялық дамуды басқару құралы ретінде	4868
1133.	Нурбекқызы А.	Қазақстан Республикасының инновациялық дамуын басқару: мәселелері мен алғышарттары	4871
1134.	Нурпеисова А. М.	Цифрландырудың тұтынушыларға көрсетілетін қызмет сапасына ықпалы	4876
1135.	Нуртаева А. О.	Эволюция роли совета директоров в современно м корпоративном управлении: как изменяются функции и ответственность	4880
1136.	Омертаев А. М.	Инновационные технологии управления в системе высшего образования: анализ применения современных цифровых технологии	4884
1137.	Оңғарбаев Н. А.	Өзін өзі басқарудың маңызы: халықтың басқару процестеріне қатысуы	4888
1138.	Оспанқызы Л.	Scrum кадрлық әлеуетті дамытудың инновациялық технологиясы ретінде және оны мұнай-газ секторындағы компанияда қолдану	4891
1139.	Palymbetov N.Sh.	Transformation of corporate governance in universities as a driver of innovative development of the Republic of Kazakhstan in the context of digitalization	4895
1140.	Rezayee Sh.	The psychology of leadership: why people follow	4898
1141.	Рысбекова А. А.	Анализ современных подходов управления переработкой отходов пищевого производства	4901
1142.	Салық А.	ESG стратегиялары шағын және орта бизнесті дамыту факторы ретінде	4906
1143.	Салыхова А.Б., Дюсегалиева Б.М., Жансеитова Г.С.	Возможности адаптации зарубежного опыта в области управления персоналом в Республике Казахстан	4908
1144.	Сапиолдаева Б.Қ.	Қазақстанның заң шығарушы органы қызметіне жасанды интеллектті енгізу	4913
1145.	Сембек А. Д., Қалыбаева А. Ф.	Қазақстан Республикасының инновациялық дамуын басқару: мәселелері мен алғышарттары	4917
1146.	Скуб Е. В.	Совершенствование стратегии развития АО «СПК «ASTANA» на основе повышения социальной ответственности	4920
1147.	Смаилова М. Н.	Влияние корпоративной культуры на вовлеченность сотрудников в розничной торговле	4925
1148.	Сулейменова А. Ж.	Методологические подходы к стратегическому управлению туристскими дестинациями Абайской области	4929
1149.	Сұлтанбекова Ұ.М., Абдақимов К.Э.	Қазақстан Республикасының инновациялық дамуының ғылыми-мәдени аспектілері	4933
1150.	Тастекеева А. Қ.	Корпоративное управление и корпоративная	4937

		социальная ответственность: влияние на репутацию компании	
1151.	Тастекеев Е.К.	Корпоративное управление в высокотехнологичных компаниях: особенности управления инновациями	4941
1152.	Тәжібай А.Е., Жансеитова Г. С.	Финансовые инновации: трансформация рынка и перспективы развития	4945
1153.	Tunyssova N.	Sustainability metrics in it project management	4954
1154.	Умарова А. М.	Қазақстан Республикасының шағын және орта бизнесінің инновациялық дамуы	4957
1155.	Уткирова А., Ахметқалиева Д.	Қазақстанның өңірлік инновациялық дамуындағы теңсіздіктер	4961
1156.	Khamza A. E.	Innovative development of the Republic of Kazakhstan: artificial intelligence in human resource management	4964
1157.	Хамит Ж. Р.	Роль проектного управления в развитии инновационной деятельности вуза	4968
1158.	Шамырзаев Б. Д.	Методы решения возникающих проблем в государственном управлении	4972
1159.	Ыбрахым Б. Х.	Қазақстанның ұлттық компанияларындағы операциялық тиімділікті басқарудың өзекті мәселелері (мұнай-газ саласындағы компаниялар негізінде)	4974

**Подсекция 7.6 ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ТҰРАҚТЫ ТУРИЗМ: ЭКОЛОГИЯ,
ЭКОНОМИКА ЖӘНЕ МӘДЕНИЕТ ТЕПЕ-ТЕҢДІГІ**

**УСТОЙЧИВЫЙ ТУРИЗМ В КАЗАХСТАНЕ: БАЛАНС ЭКОЛОГИИ,
ЭКОНОМИКИ И КУЛЬТУРЫ**

**SUSTAINABLE TOURISM IN KAZAKHSTAN: BALANCING
ECOLOGY, ECONOMY AND CULTURE**

1160.	Абдуллаева Жасмин Сайдуллақызы	Мейрамхана бизнесінде сандық технологиялардың қолданылуы	4977
1161.	Абдрахманов Айдар Серикович, Еремін Владислав Андреевич, Аюпова София Дулатовна	Современные тенденции цифрового маркетинга в гостиничной отрасли Казахстана	4980
1162.	Адебиет Анель Ерғазықызы	Туризмнің жергілікті қауымдастықтың әлеуметтік-экономикалық дамуына әсері	4985
1163.	Амержан Сабира Умурғалиқызы	Гастрономический туризм: влияние на ресторанный бизнес	4990
1164.	Балахметова Адия Болатқызы	Роль ТОО «Казахстанская атомная энергетическая станция» в содействии решения проблемы энергодефицита Республики Казахстан	4992
1165.	Бекмұхамбетова Іңкәр Маратқызы	Мейрамханалардағы тағам сапасын бақылау жүйелері	4995

1166.	Ғиззат Алтынай Ақанқызы	Культурное наследие как ресурс развития туристской индустрии Республики Казахстан	4999
1167.	Дәурен Айзат	Этно-қонақ үйлер – заманауи туризм мен дәстүрлі мәдениетті ұштастыру құралы ретінде	5003
1168.	Есмахай Фариза	Ежелгі Жібек жолы бойындағы мәдени-туристік маршруттарды дамыту	5009
1169.	Жөкен Баян Асанқызы	Қазақстандағы туризмнің Covid-19 пандемиясынан кейінгі жағдайы мен өзгерісі	5014
1170.	Жубан Әділжан Қуатұлы	Алматы тау кластері туристік индустрияны дамытудың драйвері	5022
1171.	Исабекова Жұлдызай Бекжанқызы	Туризмдегі кеңейтілген және виртуалды шындық технологияларының әлеуеті	5025
1172.	Исмагулов Армат Азаматұлы	Қонақ үй индустриясында 3D визуализацияны қолдану мүмкіндіктері	5028
1173.	Исмоилова Саломат Құрбонбековна, Михлибаев Сеитжан Маратович	Роль ЮНЕСКО в сохранении культурного наследия Таджикистана и Казахстана	5032
1174.	Калихан Айзере Алтайқызы	Экологические последствия строительства нового аэропорта в Катон-Карагай	5037
1175.	Көпей Адель	Катонқарағай ұлттық саябағында жасанды интеллект технологияларын қолдану арқылы қалдықтарды тазалау мүмкіндіктері: инновациялық тәсілдер және экологиялық тұрақтылық	5042
1176.	Кубайдоллинова Айнара	Туризмдегі мобильді технологиялар: болашағы мен мүмкіндіктері	5047
1177.	Муратбекова Диназ Муратбекқызы	Қазақстандағы тұрақты даму контекстіндегі киелі туризм	5052
1178.	Мухамбетқалиева Жансая Әбдіғабитқызы	Қазақстанның гастрономиялық мұрасы: туризмді дамытудағы рөлі	5056
1179.	Мұрат Аружан Әділханқызы	Роль этно-аулов в развитии внутреннего туризма в Казахстане	5064
1180.	Саурикова Жансая Қанатқызы, Мұсабек Ақерке	Қазақстандағы экотуризм: табиғатты аялау мен экономикалық даму арасындағы тепе-теңдік	5067
1181.	Нұрмағанбетқызы Нұрдана	Түркістан аймағында тұрақты туризмді қалыптастырудағы емдік туризмнің рөлі: Сарыағаш курорттық аймағы мысалында	5070
1182.	Омарова Кенжегуль Акмышевна	Состояние инфраструктуры в санаторно-курортных зонах Республики Казахстан	5074
1183.	Тоғайбаева Алина, Рамазан Рамина	Устойчивый туризм в Казахстане: баланс экологии, экономики и культуры на примере зоны отдыха - Алаколь	5079
1184.	Рустемова Сабира Муратовна, Абеуханова Еркежан Бахытбековна	Семей қаласының туристік әлеуеті	5083
1185.	Сайдханова Арайлым	Қазақстандағы емдік сауықтыру туризмінің жағдайы мен даму болашағы	5087
1186.	Сайын Мадина Саматқызы	Лоукост әуе тасымалының Қазақстандағы туризм саласына ықпалы	5091

1187.	Таран Ерлесқызы	Нұрлы	Экотуризмнің Қазақстандағы рөлі	5095
1188.	Тулегенова Мейрамбекқызы	Лиана	Қонақ үй бизнесін басқаруда жасанды интеллекттің маңызы	5099
1189.	Утеубаев Назымбекович	Нурлыбек	Организационно-управленческие модели строительства школ за рубежом: уроки для Казахстана	5104
1190.	Фатай Қайсарқызы	Нұрлы	Қазақстанда жастар арасындағы білім беру туризмінің дамуы: мәселелері мен болашағы	5108
1191.	Хусаинов	Д.А.	Инфраструктура глэмпингов в Щучинско-Боровской курортной зоне	5111
1192.	Шералы Өміржанқызы	Ақерке	Археологиялық туризм тарихи-мәдени мұраны таныстырудың инновациялық нысаны ретінде (Тараз қаласы мысалында)	5118
1193.	Altynay Kairatkyzy	Adilkhan	Cloud technologies as a way to automate the hotel industry	5121
1194.	Aza Yevloyeva		To the issue of tourist experience and co-creation process in tourism	5128
1195.	Khamidullin Manapovich	Nurseil	Mechanism of increasing investment attractiveness in tourism: The example of Mangistau region	5130
1196.	Kopbossyn Erlankyzy	Ayana	Prospects for the development of ecotourism in Kazakhstan	5135
1197.	Kuanysh B.B.		Big data technologies in hotel business	5138
1198.	Makhanova Maratovna	Aizhan	Sustainable development of tourism in Kazakhstan: a vision for future	5143
1199.	Mikhlidayev Seitzhan Maratovich, Ismoilova Salomat Qurbonbekovna		The role of digital technologies in improving tourist services in Kazakhstan	5146
1200.	Saginbayeva M.A.		Digital transformation in hotel business in the republic of Kazakhstan	5149
1201.	Seyitjan Rauanqyzy	Nurayim	AI in the hospitality industry	5154
1202.	Shaimukhamet Beketkyzy, Bagitzhanova Kamila Askhatkyzy	Merey	Role of social media in the hospitality industry	5158
1203.	Kaziyeva Zhanatkyzy	Dilnaz	E-commerce adoption in the restaurant sector of the Republic of Kazakhstan: present challenges and future prospects	5162
1204.	Rakhymkhanova Aidana		Study of blockchain technology and its application in restaurant business	5165
1205.	Tursungali A.A.		The influencing role of social media in the consumer's hotel decision-making process	5170
1206.	Yemutbayeva Serikovna, Kochkarova Erkinqyzy	Gulnur Raikhona	The role of accessible tourism	5174
1207.	Zhanabay.A.A		Forming inclusive tourism in Kazakhstan's	5179

			restaurant and hotel business	
1208.	Shazynda Saidkyzy	Yerke	The impact of climate change on development of sustainable tourism in South Kazakhstan	5183
1209.	Shazynda Saidkyzy	Yerke	Sustainable tourism policies: comparative study between Kazakhstan and Scandinavian countries	5188

**СЕКЦИЯ 8 ТАРИХ, АРХЕОЛОГИЯ ЖӘНЕ ЭТНОЛОГИЯ/
ИСТОРИЯ, АРХЕОЛОГИЯ И ЭТНОЛОГИЯ**

Подсекция 8.1 Қазақстан тарихының өзекті мәселелері: жаңа көзқарастар мен келешегі/ 8.1 Актуальные проблемы истории Казахстана: новые подходы и перспективы

1210.	Аубакирова Д. К.		Архивные свидетельства реакции казахских аулов на политику коллективизации	5195
1211.	Асан М. Н.		XX ғасырдың 20-79 жж. аралығындағы КСРО мен Ауғаныстан қарым-қатынасы: тарихи талдау	5198
1212.	Айтмырзаева Ф. Б.		Тараз қаласының орта ғасырдағы дамуы және архитектуралық ескерткіштер	5201
1213.	Әжеп Ә. Е.		1960-1970 жылдардағы Қазақстан жастарының саяси белсенділігі мен «Жас тұлпар» қозғалысының рөлі	5205
1214.	Бекишев Т. Б.		Цифровизация и историческая урбанистика Казахстана: новые вызовы исследования прошлого	5209
1215.	Балчих А. Ө.		Ағартушылық идеялары үндес тұлғалар	5212
1216.	Бижанов А. С., Маманов Р. Ш.		ҚР мемлекеттік туының қалыптасу тарихы	5216
1217.	Бейсембекова Г. Ж.		«Моңғолдың құпия шежіресі» - жазба тарихи мұра	5220
1218.	Гиззатова А. А.		XIX-XX ғасырдың бірінші жартысындағы Орал қаласының этнодемографиялық даму ерекшеліктері	5225
1219.	Дюсен Ж. М.		Отношение казахов Степного генерал-губернаторства к восстанию 1916 года	5231
1220.	Ескендір Д. К.		Қазақ антропологиясының негізін қалаушы Оразақ Смақұлов	5233
1221.	Жанғалиев У. Қ.		XVIII – XIX ғасырларда қазақ қоғамының этноәлеуметтік ұйымдарына сипаттама	5236
1222.	Жұмабек Қ. М.		Историографический аспект изучения школьных учебников как инструмента идеологического воспитания	5240
1223.	Жусупова А. Н.		Желтоқсан оқиғасының өңірлерге таралуы: негізгі аймақтар	5245
1224.	Ибраева Г. Б.		С.Сейфуллин: ұлттық білімді дамыту, оқулық жасау жолындағы еңбектері	5249

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ТУРИЗМНІҢ КОВИД ПАНДЕМИЯСЫНАН КЕЙІНГІ ЖАҒДАЙЫ МЕН ӨЗГЕРІСІ

Жөкен Баян Асанқызы

bayan110905@icloud.com

Л.Н. Гумилев атындағы ЕҰУ «Туризм» кафедрасының 2-курс студенті

Астана, Қазақстан

Ғылыми жетекші - «Туризм» кафедрасының философия докторы (PhD), доцент м.а.

Тлеубаева Айтолқын Тлеубайқызы

Аңдатпа

Мақалада Қазақстанның туристік нарығы экспортқа бағытталған қызметтерді дамытудың перспективалық бағыты ретінде қарастырылады. Халықаралық бағалаулар бойынша Қазақстандағы туризмнің жас және дамымағандығына қарамастан, Қазақстанда халықаралық нарықта тартымды салалық өнімді ұсыну үшін барлық қажетті алғышарттар бар. Бұл мақалада Қазақстандағы туризмнің ағымдағы жай-күйіне шолу жасалады, онда келесі негізгі көрсеткіштер қарастырылды: туристік ағынның құрылымы, орналастыру орындарымен қызмет көрсететін келушілер саны, олардың саяхат мақсаттары және жалпы кіріс үлесі үлесі. республикалық жалпы ішкі өнімге туризмнің қосылған құны. Зерттеудің мақсаты әлемдегі және Қазақстандағы ковид індетіне дейінгі және одан кейінгі туризмдегі ағымдағы жағдайды көрсету. Жұмыста ақпаратты жинаудың үстелдік әдістері, салыстырмалы талдау, жалпылау әдістері, туризмге тән талдау және синтездеу әдістері қолданылды. Зерттеу нәтижелері Қазақстандағы туристік қызметтер нарығының қазіргі жағдайын және оның 2017–2021 жылдардағы дамуын көрсетеді. Зерттеу нәтижелері туристік саланың жай-күйінің оны одан әрі дамытудың және оның қызметінің перспективалық жоспарларын әзірлеудің бастапқы нүктесі ретінде жан-жақты бейнесін қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Түйін сөздер: туризм, туристік нарық, туризм түрлері, пост-ковидтік мемлекет, пандемия, туристік индустрия.

Туризм соңғы онжылдықтарда қарқынды өсуді бастан кешірді және сыртқы экономикалық қызметтің ең жылдам дамып келе жатқан секторларының бірі болып табылады. Оған дәлел – Дүниежүзілік туристік ұйымның (ЮНВТО) 2019 жылғы мәліметтері, онда 1,5 миллиард халықаралық туристік сапар тіркелген. Туризмнің әлемдік экономикаға қосқан үлесі әлемдік жалпы өнімнің 10,4%-ын құрады. Әрбір оныншы жұмыс орны туризм индустриясында болды [1]. 2020 жылы COVID-19 пандемиясының әсерінен халықаралық туристік сапарлар саны 70%-ға азайғанына қарамастан [2], 2021–2022 жылдарға арналған нәтижелер. туризмнің салыстырмалы түрде тез қалпына келу мүмкіндігі бар екенін көрсетті. UNWTO мәліметтері бойынша, 2022 жылы келушілер саны 2019 жылғы деңгейдің 70% дейін қалпына келеді [2].

«Қазақстан Республикасының 2025 жылға дейінгі стратегиялық даму жоспарында» экспортты ынталандыру және оны әртараптандыру басым бағыттардың бірі болып табылады [3]. Ал бұл басымдықты жүзеге асыруға ықпал ететін міндеттердің бірі – туризм саласын дамытуға қолайлы жағдай жасау. Туризм экспортқа бағытталған қызметтерді дамытудың перспективалық бағыты ретінде қарастырылады. Стратегияда «Шетелдік туристерді тарту үшін ақпараттық-жарнамалық науқандарды бастау» бөлек тармақ болып табылады. Бұл, қызмет көрсету саласын дамытудың мемлекет үшін қаншалықты маңызды екенін түсінуге мүмкіндік береді. Қазақстанда туризмді дамытуды жүзеге асыру және оның қызметтерін экспорттау мүмкіндіктері Қазақстанда халықаралық нарықта тартымды салалық өнімді ұсыну үшін барлық қажетті алғышарттардың болуымен түсіндіріледі. Ел

бірегей табиғи ресурстар мен төл ұлттық мәдениеттің иесі. «Қазақстан Республикасының туристік саласын 2026 жылға дейін дамыту тұжырымдамасына» сәйкес 2026 жылы туризм саласының елдің жалпы ішкі өніміндегі үлесін 8,2%-ға жеткізу басты мақсат болып табылады [4]. Осылайша, мемлекеттік қызмет халықаралық туристік нарық жүйесіне табысты интеграциялануы мүмкін елдегі бәсекеге қабілетті туризмді дамытуға бағытталуы тиіс. Осы мақсатқа жету үшін келесі міндеттер шешіледі:

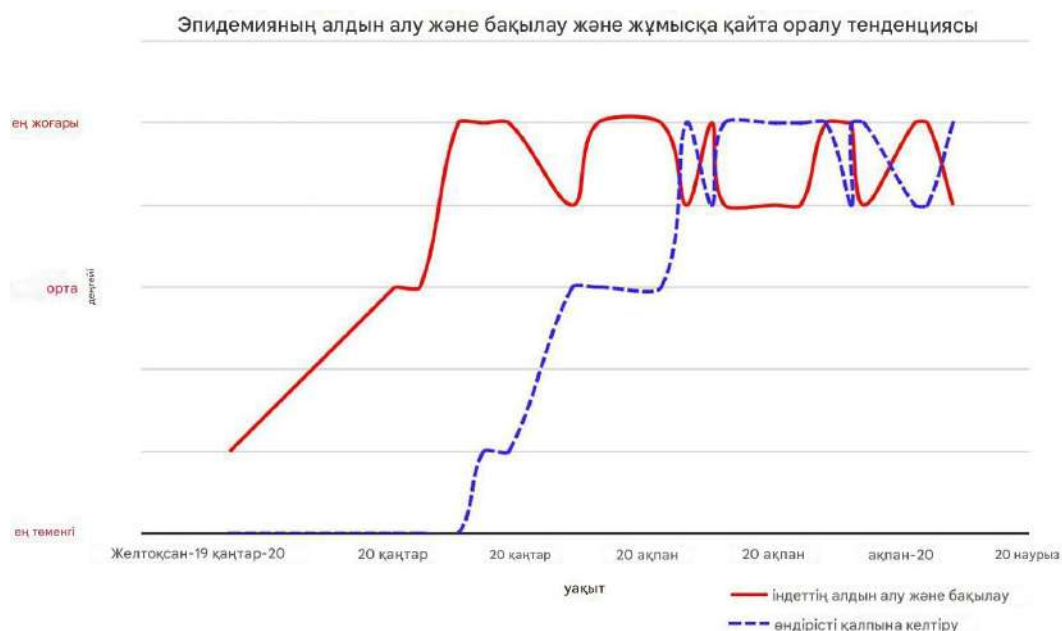
- орналастыру орындары қызмет көрсететін келушілердің туристік ағынының құрылымы мен динамикасын, негізгі тенденцияларын зерттеу;
- туризмнің жалпы қосылған құнының республикалық ЖІӨ-ге үлесін анықтау;
- Қазақстандағы туризмнің қазіргі жағдайы мен дамуын сипаттау және олардың проблемалық бағыттарын анықтау.

Қазақстан қолайлы географиялық жағдайға ие, табиғи және рекреациялық ресурстарға бай, ЮНЕСКО-ның дүниежүзілік мәдени және тарихи мұра объектілеріне, тиімді логистикалық орналасуына және Орталық Азиядағы негізгі көлік компанияларына ие. Осы факторлардың барлығы туризм индустриясының табысты дамуына ықпал етеді. Табиғи ресурстардың бірегей әртүрлілігі (тек Алматыда бір мезгілде бес климаттық аймақ ұсынылған) үлкен туристік әлеует пен бірегей туристік өнімдерді дамыту мүмкіндігі туралы айтады. Бастапқы деректерге сүйенсек, Қазақстанның әлемдік туризмдегі негізгі ойыншыға айналу мүмкіндігі бар. Дегенмен, туризмнің ЖІӨ-ге қосқан үлесінің төмен пайызы, орналастыру орындарының төмен толтырылуы, туризм секторымен айналысатын адамдар санының аздығы, халықаралық кәсіби рейтингтердегі туристік нарықты бағалау көрсеткіштерінің төмендігі – мұның бәрі халықаралық стандарттарына сәйкес, Қазақстан дамудың бастапқы кезеңінде. Нарық жас, бірақ ең алдымен табиғи және рекреациялық мүмкіндіктерге байланысты өз болашағы бар. Бұл әлеуетке қол жеткізу үшін туристерге де, жергілікті тұрғындарға да пайда әкелетін тұрақты туризм индустриясын дамыту үшін үкіметті, жеке секторды және жергілікті қауымдастықтарды қоса алғанда, барлық мүдделі тараптардың келісілген күш-жігері қажет болады [4]. Өкінішке орай, қолда бар туристік әлеуетке, табиғи, тарихи және мәдени нысандардың тартымдылығына, сондай-ақ туризм инфрақұрылымының сапасын арттыру бойынша жыл сайынғы жұмыстарға қарамастан, шет елдерден туристік ағын төмен және тұрақсыз. Туризм саласының қазіргі даму жағдайын талдау маркетингтік талдаудың бір қадамы болып табылады. Туризм индустриясының қазіргі жағдайын талдай отырып, маркетингтік тараптар тұрақты туризмнің маңыздылығының артуы, жаңа нарықтар мен сегменттердің пайда болуы, туризмде технологияларды қолданудың өсуі сияқты тенденцияларды анықтай алады. Олар сондай-ақ туристік өнімдер мен қызметтерге сұранысқа әсер етуі мүмкін саяси тұрақсыздық, табиғи апаттар және тұтынушылық қалаулардың өзгеруі сияқты мәселелерді анықтай алады. Хан А. және т.б. туризмді тұрақты даму құралы ретінде қалай пайдалануға болатынын сипаттайтын дамушы елдердегі туризм мен даму арасындағы байланысты зерттейді [5]. Қазақстан үшін туризмді дамыту да экономиканы әртараптандырудың және оның шикізат секторын пайдаланудан болатын тәуекелдерді азайтудың жолы болып табылады. Табысты туристік нарықты қалыптастыру ұзақ мерзімді перспективаға ие және келесілерді ынталандыруы мүмкін:

- шағын және орта бизнесті дамыту және кеңейту, бизнес үшін қолайлы жағдайды қамтамасыз ету;
- жұмыспен қамтудың жоғары деңгейін қамтамасыз ету;
- тұрақты салааралық байланыстарды және мультипликативті әсерді құру және дамыту;
- экономикалық өсу және халықтың әл-ауқатының деңгейі;
- елге инвестиция тарту;
- халықаралық ынтымақтастық пен экспорттың өсуі.

Бір сөзбен айтқанда, республиканың туризм саласын дамыту мемлекет үшін үлкен әлеуметтік-экономикалық нәтиже бере алады, оның нәтижесі елдің халықаралық имиджіне және халықтың әл-ауқатына әсер етеді.

COVID-19 пандемиясының туризм индустриясына әсері орасан зор болды. UNWTO бағалауы бойынша, туризм экономиканың ең осал саласы болып шықты. Халида У., Окафор Л.Е. және Бурзынска К. да өз мақаласында COVID-19 пандемиясының туризм секторына пропорционалды емес әсер еткенін және туризм секторы үлкен елдердің одан да ауыр зардап шеккенін дәлелдейді (сурет 1) [6].

Ескертпе – [6] әдебиет негізіндегі дереккөздерден алынды

Сурет 1 - Эпидемияның алдын алуға және оған қарсы күреске және жұмыс пен өндірісті қалпына келтіруге көңіл бөлудің даму тенденциясы

Сонымен қатар, пандемиядан кейінгі кезең туризмнің де тез қалпына келгенін көрсетті. Туризм индустриясының ерекше қасиеті оның дағдарыстық құбылыстарға рецессиямен және сол сияқты тез қалпына келтірумен тез теріс жауап беруі болып табылады. Дағдарыс жағдайын тұрақтандырушылардың бірі – ішкі туризм [7,8,9]. COVID-19 пандемиясы Қазақстанның туризм индустриясына айтарлықтай әсер етіп, көптеген салалар сияқты оны да қиындықтарға душар етті. Пандемия кезінде туризмнің дамуы күрт төмендеді, 2020 жылдың соңында Қазақстанға келу және шығу туризмі тиісінше 76% және 73% азайған. Алайда халықаралық тәжірибелер көрсеткендей, туризм дағдарыстан кейін тез қалпына келе алады. Экономикалық, саяси және табиғи факторлардың әсерінен тұтынушылардың саяхатқа деген қызығушылығының төмендегеніне қарамастан, туристік нарық жаңа туристік бағыттардың ашылуы, рекреациялық жағдайлардың оңтайландырылуы және жаңа туристік жерлердің пайда болуы арқасында жылдам қалпына келді. Бұл көп жағдайда туристік нарықта үлкен кәсіпорындарға қарағанда сыртқы өзгерістерге тез жауап беретін шағын және орта кәсіпорындардың (ШОБ) басым болуына байланысты болды. Шағын және орта бизнес өздерінің кішігірім өлшемдері мен көбірек жергілікті бағыттылығына байланысты тұтынушылардың қажеттіліктерін жақсы түсініп, нарықтағы өзгерістерге тез бейімделе алады. Осы себепті ШОБ экономикалық дағдарыстар немесе саяси тұрақсыздық сияқты жағдайларда үлкен артықшылыққа ие. Мысалы, Дүниежүзілік туристік ұйымның (ЮНВТО) «Туризмдегі шағын және орта кәсіпорындар: басқару жөніндегі нұсқаулық» есебінде ШОБ туризм индустриясында маңызды рөл атқарып, аймақтардағы экономикалық өсу мен жұмыс орындарын құруға ықпал ететіні атап көрсетілген.

Туризм саласының негізгі көрсеткіштерінің бірі, оның елдің жалпы ішкі өніміне (ЖІӨ) қосқан үлесі болып табылады. Коронавирустық пандемия нәтижесінде 2021 жылы жаһандық туризм ЖІӨ 5,5%-ды құрады, бұл өткен жылмен салыстырғанда 21,7%-ға артып, 5,81 трлн АҚШ долларына жетті. Бұл өсім 2020 жылмен салыстырғанда шамамен 1

триллион АҚШ долларын құрады, бірақ туризм 2019 жылы жаһандық ЖІӨ-нің 10,4%-ын, яғни 3,5 триллион АҚШ долларын құраған кездегі пандемияға дейінгі деңгейден әлі де төмен болды.

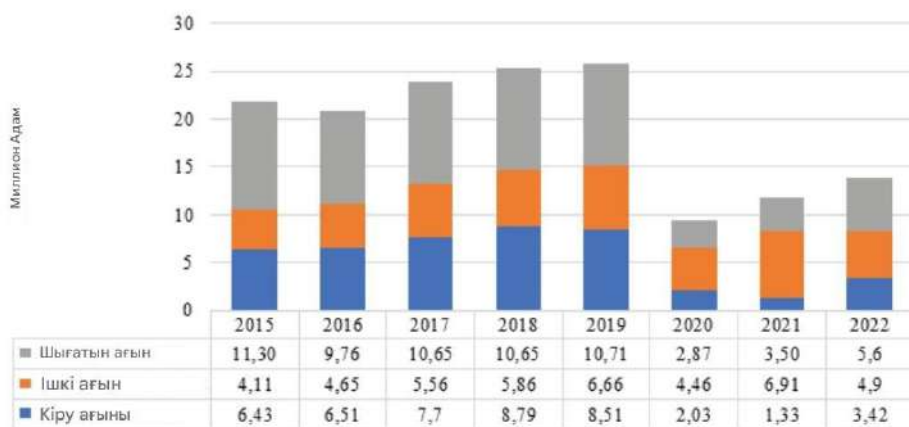
COVID-19 пандемиясына байланысты әлемдік дағдарыс құбылыстары қазақстандық туризм нарығына да әсер етті. 2-суретте 2015 - 2020 жылдар аралығындағы кезеңде елдің жалпы ішкі өніміне (ЖІӨ) туризмнің жалпы қосылған құн салымының (ЖҚҚ) үлесі көрсетілген.

Ескертпе – [11] әдебиет негізіндегі дереккөздерден алынды

Сурет 2 - Туризмнің жалпы қосылған құнының үлесі Қазақстанның ЖІӨ-де, %

Көрініп тұрғандай, пандемия 2018 жылдан кейін Қазақстанның ЖІӨ-ге туризмнің үлесіне кері әсерін тигізді. 2015-2017 жылдары бұл көрсеткіш 1% -ға өсті, ал 2019-2020 жылдары күрт төмендеу байқалады. Осылайша, туризмді қалпына келтіру және өсіру үшін, тұтастай алғанда, әлемдік экономика үшін тұрақты эпидемиологиялық жағдай қажет. «Туристік саланы дамытудың 2026 жылға дейінгі тұжырымдамасында» баяндалған мақсаттардың бірі 2026 жылға қарай елдің ЖІӨ-ге туризм үлесіне 8,2% деңгейінде қол жеткізу болып табылатынын атап өту маңызды. Алайда бұл мақсатқа пандемиядан кейінгі кезеңде қол жеткізу күмән туғызады. Бұдан басқа, саяси катаклизмдер тұтыну нарығының құрылымына да теріс әсер етуі мүмкін.

Туризмнің жағдайы мен дамуының маңызды көрсеткіштерінің бірі келген және кететін туристердің саны, сондай-ақ ел тұрғындарының ішкі қозғалысын көрсететін туристік ағын болып табылады. Бұл көрсеткіш, оның көлемі мен құрылымы елге сапарлардың қарқындылығы мен қызығушылықты бағалауға мүмкіндік береді. 3-суретте Қазақстандағы туристік ағынның 2015 жылдан 2022 жылға дейін (қаңтардан қыркүйекке дейінгі кезең) қалай өзгергені көрсетілген.

Ескертпе - [11] әдебиет негізіндегі дереккөздерден алынды

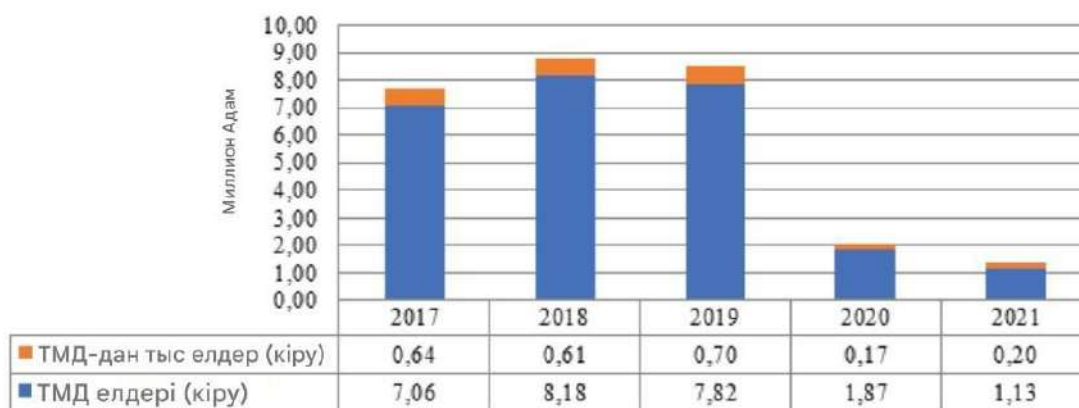
Сурет 3 - 2015–2021 жылдарға арналған Қазақстандағы туризм түрлері бойынша қызмет көрсетілген келушілер саны (2022 ж. қаңтар-қыркүйек)

Пандемияға дейінгі кезеңде Қазақстанда жыл сайын ішкі, келу және шығу

туризміндегі туристік ағындардың оң динамикасы байқалды. Алайда 2020 жылы туризмнің барлық түрлері бойынша туристік қозғалыстың күрт төмендеуі байқалды. Кіру және шығу туризмі ағыны сәйкесінше 76% және 73% төмендеді, ал ішкі туризмдегі құлдырау 32% құрады. 2021 жылы ағындарды әртараптандыру және белсенділікті қалпына келтірудің арқасында нарық ішкі және шығу туризмі бойынша 2020 жылмен салыстырғанда оң динамика көрсетті, бірақ келу туризмі құлдырауын жалғастырды. 2022 жылдың қаңтар-қыркүйек айларының деректері бойынша барлық салаларда оң динамика байқалады.

COVID-19 белгілі бір дәрежеде ішкі туризмді қайта бастаудың драйверіне айналды. Адамның саяхатқа деген қажеттілігі негізгілердің бірі. Жабық шекара қазақстандықтардың ел ішіндегі демалысқа ден қоюына мүмкіндік берді. Осы қажеттілікке орай компаниялар ішкі нарықтағы қызметін күшейтті. Пандемияға дейінгі кезеңде қазақстандықтардың 50%-дан астамы республикадан тыс жерлерге саяхаттаса, 2021 жылы бұл көрсеткіш 18,25%-ды құрады. Ішкі туризмге келетін болсақ, статистикаға сүйенсек, халықтың орта есеппен 30 пайызы ел ішінде саяхаттаса, 2021 жылы бұл көрсеткіш 58,9 пайызға жеткен. 2022 жылдың 9 айында 35,2 пайызды құрады.

Елдер бойынша Қазақстанға келушілер құрылымын зерттеу келу туризміне қай елдердің қызығушылық танытып отырғанын көрсетеді. 4-суретте екі негізгі топ бойынша тұтынушылар географиясының құрылымы көрсетілген: ТМД туристері және басқа елдерден келген туристер.

Ескертпе - [11] дереккөз негізіндегі мәліметтерден алынды

Сурет 4 - Елдер бойынша келу туризміне келушілердің құрылымы

Дәстүрлі түрде ТМД-дан тыс елдерден келгендердің үлесі шамамен 8%-ды құрады, бұл 2020 жылғы пандемия жылында өзгеріссіз қалды. Дегенмен, көршілес елдерден келетін туристер үлесі 3 еседен астам азайды. 2022 жылға болжам жасау қиын, бірақ ATP 500 Astana Open теннис турнирі мен Димаш Құдайбергenniң концерті сияқты халықаралық шаралар алыс шетелден туристер ағынына септігін тигізді. Сонымен қатар, саяси жағдай көршілес елдерден келетін туристер ағынының артуына түрткі болды.

2022 жылы кіріс ағынының құрылымы келесідей болды [11]:

- ТМД-ның үздік 3 елі: Ресей, Өзбекстан, Қырғызстан;
- ТМД-дан тыс 3 ел: Қытай, Түркия, АҚШ.

Келушілердің географиясы 80-нен астам елді қамтиды, бұл Қазақстанға деген қызығушылықтың әр алуан екенін көрсетеді. Алайда, ең алдымен, сапарлардың мақсаттары әрқашан таза туристік қызығушылықпен байланысты емес, бұл сапарлардың мақсаттарын талдау нәтижелерімен расталады.

1-кестеде келетін туристердің саяхат мақсаттарын талдау Қазақстанға барудың негізгі мақсаты ретінде «туризм» сирек кездесетінін көрсетеді. Барудың басты себебі – туыстарға бару, сауда, қажылық, медициналық қызмет көрсету және білім алу сияқты «жеке саяхат». Іскерлік және жеке келушілердің барлығы туристер болып саналады, өйткені олар

елде бір күннен артық болады және туристік қажеттіліктерді қанағаттандырады. Бұл саяхаттардың барлық түрлері бойынша туристік ұсыныстарды кеңейту қажеттілігін көрсетеді.

Кесте 1 - Мақсаты бойынша келу туризміне келушілер саны

№	Сапар мақсаты (млн. адам)	2017 ж.	2018 ж.	2019 ж.	2020 ж.	2021ж.
1	Іскерлік және кәсіби	1,19	1,22	1,45	0,74	0,72
2	Жеке, соның ішінде:	6,51	7,57	7,06	1,29	0,61
3	Туризм	0,08	0,07	0,08	0,02	0,02
4	Жеке	5,85	6,87	6,34	1,13	0,57
5	Транзит	0,58	0,63	0,64	0,14	0,02
6	Барлығы:	7,70	8,79	8,51	2,03	1,33
<i>Ескертпе - [11] дереккөз негізінде автормен құрастырылған</i>						

Мұндай туристер үшін қысқа экскурсиялар маңызды болып табылады, бұл олардың туристік мақсатта қайта оралуына ықпал ете алады. Bleisure трендін (іскерлік саяхат пен демалысты біріктіретін) танымал ету және цифрлық көшпенділікті дамыту Қазақстанға қызығушылықты оятуы мүмкін. Қашықтан жұмыс істейтін цифрлық көшпенділер жақсы интернет байланыстары мен ыңғайлы жұмыс ортасы бар жерлерді іздейді, бұл жаңа саяхат бағыттары үшін мүмкіндіктер ашады. Қазақстандағы іскерлік туризмнің (MICE) өсуі де экономиканың дамуына, әсіресе, Bleisure тенденцияларын ескере отырып, өз үлесін қосуда [13]. 2021 жылы іс-сапарлардың үлесі елге келген барлық сапарлардың 54,2%-ын құрады [14]. Қонақ үй инфрақұрылымын дамыту өзекті болып қала береді, өйткені орналастыру орындарының көпшілігінде санат жоқ, бұл халықаралық туристерге таңдауды қиындатады. Мұның себептері сұр жылжымайтын мүлікті жалға беру нарығының болуымен және жұмыс істеп тұрған қонақүйлердің ашық жұмыс істеуден қашақтауымен және тұрғындар саны туралы мәліметтерді жасыруымен байланысты болуы мүмкін. Сонымен қатар, Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 5 қарашадағы № 787 қаулысымен бекітілген «Шетелдіктер үшін туристік жарнаны төлеу қағидаларын» іске асыруға байланысты құнынан 5 % мөлшерінде орналастыру орындарында туристердің болуын көбірек жасыру қаупі бар.

Туризм саласының жай-күйінің тағы бір негізгі көрсеткіші – халықтың туризмге жұмсайтын шығыны. Туристік шығындарға саяхатқа дайындалу шығындары, сапарға дайындық кезінде және тікелей сапар кезіндегі шығындар жатады. Осы шығындарды есепке алу туризмнің экономикаға әсерін бағалауға және коммерциялық қызметті жоспарлауға көмектеседі.

Қазақстанда туристік шығындар келесідей жіктеледі [15]:

- ішкі туризмге жұмсалатын шығындар;
- сапарға дейін (Қазақстанда) және сапар кезінде (шетелге) шығу туризміне арналған шығыстар.

Шығындар жеке және іскерлік болып бөлінеді. «Қазақстан Республикасындағы үй шаруашылықтарының іс-сапар шығыстары туралы» [28] статистикалық есептердің әдістемелік түсіндірмесіне сәйкес, туристік шығыстар турларды, тауарлар мен қызметтерді, сондай-ақ ұзақ мерзімді тұтыну тауарларын сатып алуды қоса алғанда, тұтынушылық шығыстардың кең ауқымын қамтиды. Үй шаруашылығының Қазақстандағы саяхатқа жұмсайтын шығыны шетелге саяхатқа жұмсалатын шығыннан асып түседі. 2017 жылдан 2019 жылға дейін 10 миллионнан астам адам елден тыс сапарға шықты, ал 6 миллионға жуық адам ел ішінде көшіп кетті, бұл қазақстандықтарды шетелде демалуға, жаңа тәжірибе, жайлылық пен жоғары қызмет көрсетуге мәжбүр ететінін көрсетеді. Туристердің негізгі шығындары көлікке (35%), тұруға (25%) және тамақтануға (20%) [11].

Туризмнің жағдайы халықаралық рейтингтерде де көрініс табады. 2021 жылы

Қазақстан Дүниежүзілік экономикалық форумның туризмді дамыту индекcінде 2019 жылмен салыстырғанда позициясын 14 тармаққа жақсартып, 66-шы орынға ие болды. АҚШ рейтингінде News & World Report 2022 Қазақстан 82 орында, Euromonitor International тұрақты туризм рейтингінде 62 орында болды [16]. Мұндай рейтингтердегі жоғары позициялар елдің көрнектілігін арттырып, туристерді көбірек тарта алады, ал төмен рейтинг саланың дамуына кері әсерін тигізуі мүмкін. Қазақстанның АҚШ-тағы рейтингі ең үлкен резонанс тудырды. News & World Report 2022, онда ел соңғы ондыққа кірді. Бұл рейтинг бүкіл әлем бойынша 17 000-нан астам адам арасында жүргізілген сауалнама негізінде ел туралы жаһандық қабылдауды көрсетеді [17]. Бұл кәсіби баға емес, қарапайым халықтың пікірі болғанымен, маркетингтер үшін бұл Қазақстанды халықаралық қауымдастықтың қалай қабылдайтынын түсінуге көмектесетін маңызды көрсеткіш.

Қорытындылай келе, Қазақстандағы туризмнің жай-күйі мен даму перспективаларын талдау еліміздің туристік индустрияны қалыптастырудың бастапқы кезеңінде екенін көрсетеді, бұл ЖІӨ-ге туризмнің үлесінің төмен пайызынан, орналастыру орындарының шектеулі толтырылуынан көрінеді. және осы салада жұмыс істейтін адамдар санының аздығы. Осыған қарамастан, Қазақстанның ең алдымен табиғи және рекреациялық мүмкіндіктеріне байланысты туризмді дамытудың айтарлықтай әлеуеті бар. Шикізат секторына тәуелділікті азайтуға мүмкіндік беретін экономиканы әртараптандырудың стратегиялық мақсаты саланы дамытудағы маңызды қадам болып табылады. COVID-19 пандемиясы экономиканың осы секторының осалдығын көрсете отырып, әлемдік туризм нарығына айтарлықтай әсер етті. Дегенмен, дағдарысқа қарамастан, туризмнің тез қалпына келу мүмкіндігі бар, оның ішінде ішкі туризмді ынталандыру арқылы Қазақстанның тәжірибесі дәлелденген. Ішкі туризм жаһандық пандемия кезінде тұрақтандырудың маңызды факторына айналды, оған осы салада белсенді жұмыс істейтін шағын және орта кәсіпорындар көмектесті.

Дегенмен, Қазақстанның алдында туризмді дамытуға кедергі келтіретін бірқатар мәселелер бар. Олардың қатарында елдің туристік әлеуетін жеткіліксіз хабардар ету, халықаралық нарықта айқын емес позиция, туристік инфрақұрылымның жетілмегендігі және орталықтандырылған маркетингтік стратегияның болмауы жатады. Орналастыру объектілерін санаттау проблемалары қызмет көрсету сапасына және қонақ үй индустриясының дамуына да әсер етеді. Экономиканы қалпына келтіру жағдайында туризм ұлттық экономиканың маңызды бөлігіне айналуы мүмкін. Кіру туризмі, әсіресе мәдени, спорттық және саяси іс-шараларға байланысты өседі деп күтілуде. Дегенмен, одан әрі табысты даму үшін туристік қызметтерді ұсынуды кеңейту және олардың сапасын жақсарту, сондай-ақ экономикалық туризмді айтарлықтай арттыруға мүмкіндік беретін іскерлік туризм (MICE) және Bleisure тренді сияқты сегменттерді дамыту бойынша белсенді жұмыс жүргізу қажет. Сонымен қатар, халықаралық рейтинг деректері Қазақстанның әлемдік туристік индекстер бойынша әлі де төменгі орында тұрғанын көрсетеді, бұл туристік маркетингті басқаруда кешенді тәсілдің қажеттілігін растайды. Осылайша, туризмнің табысты дамуы үшін Қазақстанға бар проблемаларды жою, инфрақұрылымды жақсарту, маркетингтік коммуникацияларды орнату және елді әлемдік туристік нарықта белсенді түрде алға жылжыту қажет. Ішкі туристердің де, халықаралық туристердің де қажеттіліктерін қанағаттандыра алатын тұрақты және бәсекеге қабілетті туристік өнімді құру бойынша жұмысты жалғастыру маңызды.

Пайдаланған әдебиеттер тізімі

1. International Tourism Highlights // Туристическая библиотека. URL: https://tourlib.net/wto/WTO_highlights_2019.pdf?ysclid=lcp2b4u0vu212952496 (International tourism and covid-19 // The World Tourism Organization (UNWTO) библиотека. URL: <https://www.unwto.org/tourism-data/international-tourism-and-covid-19>

2. Стратегический план развития Республики Казахстан до 2025 года // Официальный информационный ресурс Премьер-Министра Республики Казахстан. URL: <https://primeminister.kz/ru/documents/gosprograms/stratplan-2025?ysclid=lcuhcz05ek965297642>
3. Концепция развития туристской отрасли Республики Казахстан до 2026. Утверждена постановлением Правительства Республики Казахстан от 02 марта 2022 г. URL: <https://www.gov.kz/memleket/entities/mcs/documents/details/276598?lang=ru>
4. Manzoor F. et al. The contribution of sustainable tourism to economic growth and employment in Pakistan // International journal of environmental research and public health. 2019.
5. Khan A. et al. Tourism and development in developing economies: A policy implication perspective // Sustainability. 2020.
6. Khalid U., Okafor L.E., Burzynska K. Does the size of the tourism sector influence the economic policy response to the COVID-19 pandemic? // Current Issues in Tourism. 2021.
7. Келлер П. Влияние мировых кризисов на туризм // Вестник РМАТ. – 2013. – No. 3(9). – С. 17–20.
8. Moreno-Luna L. et al. Tourism and sustainability in times of COVID-19: The case of Spain // International Journal of Environmental Research and Public Health. 2021.
9. Gössling S., Scott D., Hall C.M. Pandemics, tourism and global change: a rapid assessment of COVID-19 // Journal of sustainable tourism. 2020.
10. Nunan D., Malhotra N.K., Birks D.F. Marketing research: Applied insight // Pearson UK, 2020. 951 p.
11. Бюро национальной статистики Агентства по стратегическому планированию и реформам Республики Казахстан // Статистический сборник Туризм Казахстана 2017–2021. URL: <https://stat.gov.kz/official/industry/22/statistic/6>
12. <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z010000211> Постановление Правительства Республики Казахстан от 7 июля 2022 года No 464 «О внесении изменений и дополнения в постановление Правительства Республики Казахстан от 21 января 2012 года No 148 «Об утверждении Правил въезда и пребывания иммигрантов в Республике Казахстан». URL: <https://primeminister.kz/ru/decisions/07072022?ysclid=ldld2dvnc1579495033>
13. Travel & Tourism Development Index 2021: Rebuilding for a Sustainable and Resilient Future. URL: <https://www.weforum.org/reports/travel-and-tourism-development-index-2021>
14. Bonneau C., Aroles J. Digital nomads: A new form of leisure class? // Cambridge University Press, 2021.
15. Hensellek S., Puchala N. The emergence of the digital nomad: A review and analysis of the opportunities and risks of digital nomadism // The flexible workplace: Coworking and other modern workplace transformations. 2021.
16. Бюро национальной статистики Агентства по стратегическому планированию и реформам Республики Казахстан. Бюллетень «О расходах домашних хозяйств на поездки в Республике Казахстан за 2021 год». URL: <https://stat.gov.kz/>
17. Methodology: How the 2022 Best Countries Were Ranked. URL: <https://www.usnews.com/news/best-countries/articles/methodology>